

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (อมฺพรมหาเถร)

สมเด็จพระสังฆราชแห่งแผ่นดินไทย (๖)

เจ้า

พระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (อมฺพรมหาเถร) ทรงปรากฏพระกิตติคุณว่าทรงเป็นพระมหาเถระ ที่ทรงไว้ซึ่งความสมณะตามวิธีแห่งสมณะตามพระอริยวินัย ทั้งยังทรงไว้ซึ่งความเมตตาแก่พุทธบริษัททั้งหลายไม่เลือกหน้า

พระสมณกิจซึ่งเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชได้ทรงปฏิบัติมาตั้งแต่ทรงรับตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม มีตั้งแต่เวลาเช้าจนถึงค่ำ

ตั้งแต่เช้าครู่เมื่อตื่นบรรทมแล้ว หากไม่ได้มีพระกรรมกิจใด ก็มักจะเสด็จลงจากตำหนักอรุณ ทรงพระดำเนินตรวจตรารอบเขต

พุทธาวาสของวัดราชบพิธ นอกจากจะได้ทรงดูแลพระอารามตามพระภาระที่ทรงเป็นเจ้าอาวาสอยู่แล้ว ยังได้ทรงออกกำลังพระวรกายด้วย

เมื่อเสด็จกลับขึ้นตำหนักอรุณก็จะมีพุทธศาสนิกชนจำนวนหลายคนมารอคอยอยู่บริเวณตำหนัก บริเวณที่เป็นส่วนนอกที่ประทับเพื่อรอคอยถวายภัตตาหาร ตลอดจนขอพระเมตตาโดยประการต่าง ๆ บางรายก็มาถวายสักการะเพื่อความเป็นสิริมงคลมีเพียงแต่ดอกไม้ธูปเทียน หรือพวงมาลัยจากตลาดเพียงพวงเดียวมาถวาย ก็ทรงรับไว้ด้วยความเมตตาไม่มีการแบ่งแยก ผู้ที่มาถวายภัตตาหาร บางรายเป็นผู้มีอาชีพรับจ้างจ้างซื้ออาหารสำเร็จรูปบรรจุถุงจากตลาดสด บางรายเป็นลูกหนี้จืดกัดดาหารอันวิจิตรใส่ภาชนะสวยงามมาถวาย ก็ทรงรับไว้และเสวยสนองศรัทธาเสมอหน้ากัน โดยจะประทับที่โต๊ะไม้เรียบง่าย ไม่มีอาหารชนิดใดที่โปรดเสวยเป็นพิเศษ หากแต่มักจะเสวยอาหารที่ย่อยง่ายและไม่มันติดเกินไป ตามที่แพทย์ถวายคำแนะนำ

ราว ๘ นาฬิกา อันเป็นกำหนดเวลาทำวัตรเช้า ให้ว่พระสวณต์ตามระเบียบของวัดราชบพิธที่กระทำทุกวัน ก็จะเสด็จลงพระอุโบสถ ทรงนำให้ว่พระสวณต์เป็นประจำ ในเวลาที่ทำว่พระสวณต์

นี้ ทรงพิถีพิถันเป็นอย่างมากทรงเน้นย้ำให้พระภิกษุในพระอาราม ออกเสียงคำสวณต์ตามอักขรวิธีในภาษาบาลีให้ถูกต้อง เมื่อใดที่พระสงฆ์ในพระอาราม สวณต์ไม่ชัดเจนหรือไม่ถูกต้องตามลักษณะการออกเสียงภาษาบาลี หรือสวดยังไม่พร้อมเพรียงกันก็จะโปรดให้หยุดสวด ทรงชี้แจง และโปรดให้สวดใหม่อีกครั้งเพื่อความงดงามพร้อมเพรียงของหมู่สงฆ์

หลังจากเสด็จลงทำวัตรแล้ว ก็มักจะเป็นเวลาที่ทรงรับกิจนิมนต์ไปทรงประกอบศาสนกิจในที่ต่าง ๆ เช่น การเจริญพระพุทธมนต์ในงานบุญของพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย การที่ทรงรับนิมนต์นี้ได้ทรงแบ่งแยกว่าจะต้องเป็นบุคคลสำคัญ หรือบุคคลที่ทรงคุ้นเคย ผู้ใดไปนิมนต์ถ้าทรงว่างก็จะเสด็จไปสนองศรัทธาเขาเหล่านั้น และที่สำคัญทรงรับและจดรายการที่พุทธศาสนิกชน มานิมนต์ด้วยพระองค์เอง โดยไม่มีเลขานุการหรือผู้ช่วยใด ๆ ถ้าวันใดไม่มีพระกรรมกิจ ก็ทรงพักผ่อนอยู่ในตำหนักอรุณ ทรงอ่านหนังสือต่าง ๆ

การเสด็จออกไปนอกพระอารามนั้น ผู้ที่นิมนต์เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ต้องนำรถมารับพระองค์ไป ด้วยเหตุว่าไม่ทรงมีรถยนต์เป็นของส่วนพระองค์ แต่ถ้าคราวใดรถที่มารับเกิดมาไม่ทันเวลาก็ไม่ทรงรอช้า โปรดให้ลูกศิษย์ออกไปโบกรถแท็กซี่ โปรดจะทรงนั่งรถแท็กซี่แม้แต่ในเวลาเสด็จไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลก็ตามด้วยทรงเห็นว่าไม่ลำบากเรื่องที่จะจอดรถ

ส่วนพระกรรมกิจในเวลาเย็นนั้น ราว ๑๗ นาฬิกา ๓๐ นาที ก็เสด็จลงพระอุโบสถอีกครั้ง เพื่อทรงนำภิกษุสามเณรในพระอาราม ทำวัตรเย็นให้ว่พระสวณต์อีกครั้ง เมื่อเสร็จจากการให้ว่พระสวณต์แล้ว ก็จะเสด็จขึ้นตำหนักอรุณ เพื่อประทานโอกาสให้พุทธศาสนิกชนเฝ้าอีกครั้ง ในตอนเย็นถึงค่านี้นี้ มักจะเป็นผู้ที่ทรงคุ้นเคยมาถวายสักการะและกราบทูลเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนเสนออีกกิจการคณะสงฆ์ให้ทรงทราบ และทรงสั่งการตามพระภาระที่ทรงรับธุระพระพุทธานุภาพอยู่ การสนทนาในตอนเย็นถึงค่านี้นี้ ก็เป็นเช่นเดียวกับในเวลาเช้าที่จะมีพระดำรัสกับผู้มาเฝ้าอย่างไม่ถือพระองค์เป็นเวลานาน บางวันล่วงเข้า ๓ ถึง ๔ ทุ่มก็ปรากฏ

ในเวลาค่ำนั้นนอกจากจะต้องทรงต้อนรับญาติโยมที่มาเฝ้าแล้ว ในบางวันยังต้องทรงสั่งสอนพระภิกษุสามเณรซึ่งทรงเป็นพระอุปัชฌายะตาม

เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ประทานอุปสมบทแก่กุลบุตร ในพระอุโบสถวัดราชบพิธ (ภาพนี้ฉายไว้ตั้งแต่ยังทรงดำรงสมณศักดิ์เป็นสมเด็จพระมหาเมธีวงศ์)

พระวินัยด้วย หรือบางวันก็ต้องทรงรับผู้ที่มาถวายตัวเป็นอุปสัมปทาเปกข์ หรือนาคที่จะมาขอบวชกับพระองค์นั่นเอง การที่ทรงสอนพระภิกษุซึ่งเป็นสัทธวิฑาริกของพระองค์นั้น ก็ทรงสอนอย่างตั้งใจเป็นเวลานาน ด้วยความที่ทรงมุ่งหวังให้สัทธวิฑาริกเหล่านั้นได้เจริญในธรรมตลอดเวลาที่อยู่ในสมณเพศ ส่วนการที่ต้องเสด็จออกทรงรับผู้มีศรัทธามาขอประทานอุปสมบทนั้น เมื่อทรงรับเป็นอุปสัมปทาเปกข์ในพระองค์แล้วก็จะทรงคิดนามฉายา คือ ชื่อภาษาบาลีสำหรับใช้ในเวลาที่อุปสมบทในพระศาสนาประทานด้วย การคิดนามฉายานี้ เป็นที่เลื่องลือว่าทรงพระเมตตาจะทรงคิดประทานด้วยความตั้งใจพระทัยจริง ๆ บางคราวใช้เวลาหลายชั่วโมง

เมื่อทรงเสร็จพระกรรมกิจทั้งปวงแล้ว ก็จะทรงนมัสการพระรัตนตรัย แล้วเสด็จเข้าที่พระบรรทมในห้องเล็ก ๆ ในตำหนักอรุณ ซึ่งมีขนาดความกว้างยาวราว ๓ คูณ ๔ เมตรเท่านั้น

ทรงปฏิบัติพระกรรมกิจเพื่อพระศาสนาโดยดำรงพระองค์อย่างเรียบง่ายเช่นนี้ทุกวันนี้.